Lakivaliokunta tiistai 17.09.2024 klo 10.00 / HE 69/2024 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 69/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hyvät lakivaliokunnan jäsenet,

Olen Suomen World Visionin toiminnanjohtaja Annette Gothóni. Kiitos mahdollisuudesta osallistua tähän kuulemistilaisuuteen.

Suomen World Vision näkee naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen vakavana ihmisoikeusloukkauksena. On yksiselitteistä, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on rikoslailla rangaistava teko. Kyse on törkeästä pahoinpitelystä. Tästä huolimatta yhtään tapausta ei ole päätynyt Suomessa oikeuteen, toisin kuin muissa Pohjoismaissa, joissa erillislainsäädäntöä on. Näin ollen onkin myönnettävä, ettei tämänhetkinen rikosoikeudellinen suoja toimi eikä valtion velvollisuus tämän asian suhteen ole täyttynyt.

Suomen sitoutuminen kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vaativat Suomea tarttumaan tähän ongelmaan ja lopettamaan silpomisen sen kaikissa muodoissa. Rangaistussäännökset selkeyttäisivät nykytilaa kieltämällä kaikenlaiset naisen tai tytön sukuelimiin kohdistuvat vahingoittamisteot sekä tällaisten tekojen valmistelun mukaan lukien naisen tai tytön viemisen ulkomaille silpomista varten. Yhtä lailla voitaneen olettaa erillissäätelyn selkeyttävän soveltamista lain käyttäjän kannalta.

Suomen World Vision on tehnyt tyttöjen sukuelinten silpomisen vastaista työtä jo lähes 25 vuotta. Kenian ja Somalian erillishankkeiden lisäksi olemme tehneet tiedotus- ja vaikuttamistyötä Suomessa. Suomen World Vision oli myös tämän lakimuutoksen taustalla olevan kansalaislakialoitteen toimittava taho yhteistyössä Finlaysonin kanssa.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on joidenkin yhteisöjen suojelema, tukema ja jopa edellyttämä normi. Tämä naista alistava ja vakavasti yksilön oikeutta ruumiilliseen koskemattomuuteen loukkaava käytäntö on todellisuutta myös Suomessa. Silpominen ei kuitenkaan rajoitu vain itse silpomiseen, joka voi aiheuttaa pysyvää henkistä ja fyysistä kärsimystä sekä lukuisia terveyshaittoja. Kyseessä on laajempi ilmiö rinnakkaisyhteiskunnissa, joissa uskonnon, perinteen tai kulttuurin perusteella oikeutetaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lain rikkomista tavalla, joka asettaa näiden yhteisöjen tytöt eriarvoiseen asemaan.

Suomen World Vision haluaa kiittää työryhmää siitä, että he ovat nostaneet esiin myös tarpeen pyrkiä vaikuttamaan asenteisiin sekä mahdollisten rikoksentekijöiden käyttäytymiseen niissä rajoissa, joissa siihen on mahdollista vaikuttaa rikoslain keinoin. Yhteisöissä, joissa silpominen on tavanomaista, sitä ei rinnasteta väkivallantekoon tai pahoinpitelyyn. Päinvastoin, suvun vanhimmat pyrkivät vahvistamaan tytölle yhteenkuuluvuuden yhteisöön ja sitä kautta paremman tulevaisuuden. Ennakkotapausten puuttuessa viesti yhteisöjen sisälle on myös se, ettei silpomisesta tule tuomioita. Erilliskriminalisointi ilmaisee jyrkän, tuomitsevan kannan ja korostaa silpomisen paheksuttavuutta poistaen tällä hetkellä vallitsevan tulkintavaran. Tyttöjen silpomisen tulisi olla yksiselitteisesti Suomessa väärin. Erilliskriminalisointi antaa myös viranomaisille enemmän tukea ja uskallusta

puuttua tähän rikollisuuden muotoon. Tiedollisten oikeuksien merkitys on tärkeä myös uhrin avun ja tuen saamisen näkökulmasta.

Esityksen mukaan naisen tai tytön sukuelinten silpominen sekä silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksin. Sukuelinten silpominen kattaisi ulkoisten sukuelinten vahingoittamisteot mukaan lukien sukuelinten poistamisen kokonaan tai osittain. Valmistelu puolestaan kattaisi nykyisen törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun tekotapojen lisäksi naisen tai tytön viemisen ulkomaille silpomista varten tai muunlaisen naisen tai tytön pakottamisen tai taivuttamisen alistumaan silpomiseen.

Lisäksi säädettäisiin erityisestä syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohdasta alle 18-vuotiaaseen tyttöön kohdistuneen sukuelinten silpomisen ja silpomisen valmistelurikoksen osalta siltä osin kuin on kyse naisen tai tytön pakottamisesta tai taivuttamisesta alistumaan silpomiseen.

Suomen World Vision kannattaa naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevaa lakimuutosta. Naisten sukuelinten silpomisen valmistelun kriminalisointi tukee osaltaan ennaltaehkäisevää työtä. Suomen World Vision kannattaa myös rikosoikeudelliseen vanhentumiseen ehdotettuja muutoksia.